

21. a POLSKA LUBELSKA 1944 r.

Okres od momentu ogłoszenia powstania PKWN do chwili powstania Tymczasowego Rządu Jedności Narodowej (TRJN) określa się mianem Polski Lubelskiej. W okresie tym najwyższą władzą była Krajowa Rada Narodowa (KRN), a organem władzy wykonawczej – PKWN. Na terenach wyzwolonych tworzono nową administrację – starostwa powiatowe i urzędy wojewódzkie. Reaktywowano działalność partii politycznych. W okresie Polski Lubelskiej nowe władze starały się umocnić swoje „panowanie” na ziemiach polskich różnymi metodami:

1. Polityka gospodarcza:

- uruchomiono odzyskane zakłady przemysłowe, transport i komunikację
- 18.08.1944 – utrzymanie obowiązkowych kontyngentów (dostaw) żywności
- wprowadzenie złotówki PKWN – jedyna dopuszczalna waluta
- **6.09.1944 – wprowadzenie reformy rolnej.**

Reformą rolną zostały objęte majątki, które: stanowiły własność państwa, należały do Niemców bądź do obywateli III Rzeszy, były własnością oskarżonych i skazanych, miały obszar większy niż 100 ha powierzchni ogólnej lub 50 ha użytków rolnych; w województwie poznańskim objęto nią tylko majątki przekraczające 100 ha powierzchni ogólnej. (Powierzchnia ogólna – cały obszar majątku – grunty orne, pastwiska, lasy i nieużytki)

Zasady – reforma bez odszkodowania dla byłych właścicieli. Nabywcy mieli zapłacić w gotówce lub naturze 10% ceny kupna. Małorolnym należność tą rozłożono na 10 lat, a bezrolnym na 20 lat.

Cele reformy – utworzenie gospodarstw rolnych dla bezrolnych i małorolnych robotników rolnych, zlikwidowanie wielkiej własności ziemskiej, stworzenie sieci gospodarstw warzywno – ogrodniczych wokół miast (zapewnienie dostaw świeżych warzyw i owoców do miast). Przyczyną tak dogodnych warunków była chęć pozyskania społeczeństwa polskiego dla nowej władzy.

Do końca 1946 r. parcelacji uległo 9,3 tys. majątków – 3,1 mln ha.

- odbudowa transportu i krośnieńskiego zagłębia naftowego

2. Walka z podziemiem podległym rządowi londyńskiemu

- organizowano siły bezpieczeństwa i Milicji Obywatelskiej (MO) przy pomocy NKWD; tworzono wojewódzkie i powiatowe Urzędy Bezpieczeństwa Publicznego
- wydano dekrety wyjątkowe:
 - 24.08.1944 – rozwiązanie tajnych organizacji wojskowych na terenach wyzwolonych (wzywano do wstępowania w szeregi Wojska Polskiego)
 - 31.08.1944 – dekret o działaniach na rzecz państwa niemieckiego „o zbrodniarzach hitlerowskich i ich pomocnikach”
 - 23.09.1944 – wprowadzono Kodeks Karny WP.
 - 30.10.1944 – dekret o ochronie państwa (wprowadzał karę śmierci z wszystkich artykułów m.in. za posiadanie radioodbiornika.
 - 4.11.1944 – dekret o środkach zabezpieczających w stosunku do zdrajców narodu. Dekrety wprowadzono i realizowano w czasie trwania powstania warszawskiego.

- Na podstawie tych dekretów aresztowano członków AK i działaczy podziemia; przetrzymywano ich na Zamku Lubelskim, w obozach w Majdanku, Krześlinowie, Nowinach, Poniatowej, Sikawie koło Łodzi, Mysłowicach.
- 7.10.1944 – zreorganizowano Milicję Obywatelską (MO) – od tej pory podlegała resortowi bezpieczeństwa. Utworzono Urzędy Bezpieczeństwa (UB) i Korpus Bezpieczeństwa Wewnętrznego (KBW) do walki z podziemiem.
- Wobec nasilających się represji ostatni dowódca AK **gen. Leopold Okulicki „Niedźwiadek” 19 stycznia 1945 r. wydał rozkaz o rozwiązaniu AK.** Na ziemiach polskich zaczęła się rozwijać podziemna partyzantka skierowana przeciwko ZSRR i nowym władzom.

3. Umacnianie sojuszu z ZSRR przez podpisanie licznych porozumień.

- PKWN nie uznawał prawa rządu emigracyjnego do reprezentowania narodu polskiego uznając konstytucję kwietniową za konstytucję faszystowską. Podczas rozmów w Moskwie latem i na jesieni 1944 r. rząd emigracyjny i PKWN nie doszły do porozumienia. Sprawa ziem polskich miała zostać podjęta na konferencji Wielkiej Trójki w Jałcie w lutym 1945 r.
- **26.07.1944** – porozumienie z ZSRR – o stosunkach wzajemnych między dowództwem Armii Czerwonej a polską administracją na terenach wyzwolonych (radzieckie komendantury wojskowe mają przekazywać całą władzę polskiej administracji z wyjątkiem terenów przyfrontowych (w promieniu 80 km od linii frontu) – tam władza nadal w rękach dowództwa Armii Czerwonej.
- **28.07.1944** – porozumienie z ZSRR w sprawie granicy. PKWN uznał linię Curzona za wschodnią granicę państwa polskiego; dokonano poprawek granicznych w rejonie Prus Wschodnich i Puszczy Białowieskiej na korzyść Polski, w stosunku do postanowień wcześniejszych; ZSRR udzieli państwu polskiemu poparcia w sprawie zachodniej granicy na Odrze i Nysie Łużyckiej.
- **9.09.1944** – podpisanie umowy z Białoruską i Ukraińską SRR, która dotyczyła wymiany ludności.
- **22.11.1944** – podpisanie podobnej umowy z Litewską SRR. Umowy z republikami radzieckimi zawarte we wrześniu i listopadzie 1944 r. podpisano zanim ostatecznie ustalono przebieg polskiej granicy wschodniej (przed konferencją w Jałcie i Poczdamie. Polsko – radziecki układ graniczny Polska podpisała dopiero 16.08.1945 r.)
- **27.12.1944** – ZSRR zapowiedział uznanie PKWN jako oficjalnego rządu polskiego.

4. 31 grudnia 1944 r. Krajowa Rada Narodowa rozwiązała PKWN, a na jego miejsce powołała Rząd Tymczasowy, który prawie natychmiast został uznany przez ZSRR, Jugosławię i Czechosłowację. W tej sytuacji na konferencji krymskiej alianci musieli podjąć decyzję, który organ władzy uznają jako reprezentanta narodu polskiego: emigracyjny rząd londyński czy komunistyczny Rząd Tymczasowy. **Na konferencji ustalono, że powstanie Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej (TRJN)** poprzez poszerzenie Rządu Tymczasowego o „demokratycznych polityków z kraju i z zagranicy”, który przeprowadzi w jak najkrótszym czasie wolne i nieskrępowane wybory do Sejmu Ustawodawczego. Nowy rząd miał zostać uznany tak przez aliantów zachodnich jak i przez ZSRR.